

De 8 mythes van het “Fluxys, Sponsor of War”-debat doorprikt

Mythe #1 – “Als schepen, burgemeester of gemeenteraadslid zijn we niet bevoegd om ons in dit debat te mengen. Deze zaken worden op hogere niveaus besproken.”

Mythe #2 – “Als bestuurslid van een intercommunale ben ik niet bevoegd om me over het beleid van Fluxys uit te spreken. Deze materie wordt behandeld op het niveau van Publigas of Fluxys zelf.”

Mythe #3 “Als het contract met Yamal LNG verbroken wordt, zullen we enorme schadeclaims moeten betalen. ”

Mythe #4 – “De dividenden die Fluxys toekent aan haar aandeelhouders zijn een belangrijke bron van inkomsten voor lokale overheden. Stoppen met de overslag van Russisch LNG zou die dividenden naar beneden halen, met een financiële kater voor lokale besturen tot gevolg.”

Mythe #5 – “Wij, als management van Fluxys, runnen een privaat bedrijf en zijn geen politici! Het is aan politici om Russisch gas onder embargo te plaatsen. Wij kunnen helemaal niets doen.”

Mythe #6 – “Moest het overslagcontract met Yamal LNG stopgezet worden, dan brengen we de energiebevoorrading van ons en onze buurlanden in het gedrang.

Mythe #7 – “Als wij stoppen met Russisch gas over te slaan, zou dat geen enkel effect hebben op Rusland: dezelfde volumes LNG zouden dan gewoon door andere Europese havens worden overgeslaan.”

Mythe #8 – “Zelfs al zou België de overslag van Russisch LNG willen verbieden, zijn er geen legale opties om dat te doen.”

Mythe #1 – “Als schepen, burgemeester of gemeenteraadslid zijn we niet bevoegd om ons in dit debat te mengen. Deze zaken worden op hogere niveaus besproken.”

Het klopt dat de finale beslissing om de overslag (en invoer) van Russisch gas via Belgische havens te verbieden, bij de federale overheid ligt. Maar waar gasnetbeheerders in onze buurlanden ofwel in private handen zijn, ofwel in handen van de nationale overheid, is de Belgische gasnetbeheerder Fluxys voor [77,41% in handen van Belgische steden en gemeenten](#). Het is vooralsnog een privaat bedrijf, maar wel in publieke handen.

De aandelen van onze steden en gemeenten stemden op 31 december 2022 overeen met ruim 7,5 miljard euro van de geconsolideerde balanswaarde van Fluxys. Als hoofdaandeelhouders kunnen de Belgische steden en gemeenten dus het management wel degelijk ter verantwoording roepen. Bovendien zijn onze steden en gemeenten niet zomaar aandeelhouders: ze zijn actoren met een expliciete maatschappelijke verantwoordelijkheid. De keuzes die het management van Fluxys maakt (zoals langdurige contracten afsluiten met dictatoriale, oorlogszuchtige regimes) staan vaak haaks op die maatschappelijke verantwoordelijkheid. Steden en gemeenten kunnen en moeten dan ook een duidelijke rol opnemen in het afdwingen van een beleid dat mensenrechten respecteert.

Lokale besturen hebben verschillende manieren om dat te doen. Ten eerste kunnen steden en gemeenten zich via een motie uitspreken tegen de overslag van Russisch gas. Daarmee kunnen ze de federale regering en het management van Fluxys oproepen het nodige te doen om het belemmeren van die overslag mogelijk te maken.

Ten tweede worden de raden van bestuur van Fluxys, Publigas en de intercommunales bevolkt door lokale politici die door steden en gemeenten afgevaardigd werden. In die raden van bestuur kan de positie verdedigd worden dat het contract met Rusland stopgezet moet worden. Ten derde zijn er de Algemene Vergaderingen van Fluxys en Publigas, waar – indien voldoende steden en gemeenten ervoor kiezen om respect voor mensenrechten af te dwingen – beslissingen gemaakt kunnen worden over de strategische keuzes van het bedrijf. De Algemene Vergadering van Fluxys staat in 2024 gepland op 14 mei.

Mythe #2 – “Als bestuurslid van een intercommunale ben ik niet bevoegd om me over het beleid van Fluxys uit te spreken. Deze materie wordt behandeld op het niveau van Publigas of Fluxys zelf.”

Fout. Als coalitie van steden en gemeenten bundelen intercommunales een groot aantal aandelen binnen Fluxys. Zo bundelt Fluvius Antwerpen aandelen ter waarde van 477 miljoen euro van de geconsolideerde balans van Fluxys op 31 december 2022, bundelt IME-WO aandelen ter waarde van 506 miljoen euro, en INTERFIN aandelen ter waarde van 1,1 miljard euro. Dat maakt de bestuursraden en algemene vergaderingen van die intercommunales juist de plek bij uitstek om op te volgen of de beslissingen van het management stroken met geldende mensenrechtenkaders, en met de maatschappelijke verantwoordelijkheid van lokale besturen. Dit nalaten creëert immers een significant risico voor de aan-

deelhouders: kijk maar naar het feit dat Fluxys nu op de Oekraïense lijst van “International Sponsors of War” staat.

Uiteraard moet er op de bestuursraden en algemene vergaderingen van Publigas en Fluxys ook besproken worden hoe de oorlogsfinanciering gestopt kan worden, en welke rol ook Fluxys daarin op kan nemen. Intercommunales zijn de actoren bij uitstek om dit onderwerp te agenderen op de bestuursvergaderingen van Fluxys.

Daarnaast kunnen ook de intercommunales, net zoals de steden en gemeenten zelf, een duidelijk formeel signaal geven aan de federale overheid, zodat deze zo spoedig mogelijk werk maakt van een verbod op de overslag van Russisch gas.

Mythe #3 “Als het contract met Yamal LNG verbroken wordt, zullen we enorme schadeclaims moeten betalen. ”

Moest Fluxys op eigen houtje beslissen om het contract stop te zetten, kan het inderdaad stevige schadeclaims verwachten van de Russische contractpartner Yamal LNG. Een clause in het contract stelt echter dat het contract in een situatie van overmacht zonder schadeclaims opgeschort kan worden. Een politieke beslissing om Russisch gas onder embargo te plaatsen, wordt begrepen als zo’n situatie van overmacht. Met een beetje politieke wil kunnen we dus perfect zonder kleerscheuren het Russische gas uit onze havens bannen, en zo een belangrijke bron van inkomsten voor het Kremlin wegnemen.

Mythe #4 - “De dividenden die Fluxys toekent aan haar aandeelhouders zijn een belangrijke bron van inkomsten voor lokale overheden. Stoppen met de overslag van Russisch LNG zou die dividenden naar beneden halen, met een financiële kater voor lokale besturen tot gevolg.”

Lokale besturen hoeven op dit vlak niet veel te vrezen. Hun inkomsten uit Fluxys die gelinkt zijn aan de overslag van Russisch LNG zijn heel miniem. Op basis van informatie die Fluxys in 2020 publiceerde, kunnen we bij benadering uitrekenen hoeveel geld steden en gemeenten maximaal te verliezen hebben als de overslag van Russisch LNG gestopt wordt.

In december 2019 kwam de eerste Russische LNG-tanker toe in Zeebrugge om LNG over te slaan, in het kader van het 20-jarencontract, afgesloten met Fluxys.

“2020 marked the first full year of transshipment services at the terminal, and March was the busiest ever month for employees, with 30 vessels docking in full COVID pandemic. Transshipment services made a substantial contribution to the positive development of the company’s profits. We are offering our shareholders an increased gross dividend, as in previous years.”, zo wordt gesteld in het [jaarverslag van 2020](#) van Fluxys Belgium.

De verhoging van het bruto dividend van 1,30 euro in 2019 naar 1,37 euro in 2020 is dus te danken aan de grotere winsten die gemaakt werden omwille van de overslag van Russisch LNG.

Publigas bezit 77,41% van Fluxys groep, dat op haar beurt 90% bezit van Fluxys Belgium. Fluxys Belgium bestaat uit 70.263.501 aandelen. Publigas heeft dus om en bij de 48.951.879 van die aandelen in handen.

De dividendverhoging van 0,07 euro per aandeel die Fluxys Belgium naar aanleiding van de aanvang van het overslagcontract met Rusland aanbood aan haar aandeelhouders, betekent voor Publigas een extra opbrengst van ongeveer 3.426.631 euro. Die 3,4 miljoen euro is echter te verdelen onder de meer dan 400 Belgische steden en gemeenten die aandelen hebben in Fluxys. De gemiddelde opbrengst – op basis van de overslag van Russisch gas – per gemeente is ongeveer 8340 euro.

Uiteraard zitten daar grote verschillen op.

Antwerpen, die van alle Belgische steden en gemeenten veruit de meeste aandelen in handen heeft, ontvangt ongeveer 170.420 euro extra inkomsten. Voor een stad die enkel al van de Vlaamse overheid meer dan 800 miljoen euro werkingsbudget ontvangt, is dat bedrag niet van betekenis.

Voor Sint-Niklaas is het extra inkomen ongeveer 23.460 euro. Voor Halle gaat het om ongeveer 2200 euro.

Deze bedragen verdwijnen in het niets wanneer ze vergeleken worden met de jaarbudgetten van steden en gemeenten. Lokale overheden zullen hun broek dus niet scheuren aan een verbod op de overslag van Russisch LNG in Zeebrugge.

De vraag mag dus gesteld worden of enkele duizenden euro's voor een stad of gemeente opwegen tegen de mensenlevens die de oorlog in Oekraïne dagelijks opeist, een oorlog die medegefinancierd wordt door de dienstverlening van Fluxys aan de Russische LNG-industrie.

Mythe #5 – “Wij, als management van Fluxys, runnen een privaat bedrijf en zijn geen politici! Het is aan politici om Russisch gas onder embargo te plaatsen. Wij kunnen helemaal niets doen.”

Het management van Fluxys kan véél meer doen dan het nu doet om de grootschalige oorlogsfinanciering via haar infrastructuur stop te zetten, ook al klopt het dat enkel de beslissing van de federale overheid de mogelijkheid creëren om het contract zonder risico op schadeclaims op te zeggen.

Het bestuur van Fluxys kan ten eerste een expliciete, publieke vraag formuleren, gericht aan de federale overheid, om de situatie te creëren waarin het contract opgezegd kan worden zonder schadeclaims te riskeren. Dat houdt enerzijds in dat het bedrijf duidelijk maakt dat het over een moreel kompas beschikt. Anderzijds houdt dit ook een rationele, verantwoorde beperking in van de risico's die het bedrijf loopt door handel te voeren met bedrijven die actief zijn in een land in oorlog. Het Russische privébedrijf Novatek – hoofdaandeelhouder van Yamal LNG, met wie Fluxys het contract afsloot – maakt zich schuldig

aan het actief ondersteunen van de recrutering van soldaten die naar het front gestuurd worden, door hen een bijkomend salaris uit te keren. Ook bieden ze een financiële compensatie aan aan families van soldaten die stierven aan het front. Dat maakt Novatek tot een actieve partij in de oorlog. Door een dienstverlening te blijven aanbieden aan een bedrijf met zulk statuut, kunnen ook juridische risico's ontstaan voor Fluxys. Het contract blijven uitvoeren brengt het bedrijf dus in legaal drijfzand!

Bovendien klopt het niet helemaal dat het management van Fluxys niets met politiek te maken heeft, aangezien het werknemers van een privaat bedrijf zijn. Ten eerste zijn lokale steden en gemeenten hoofdaandeelhouder, wat maakt dat veel lokale politici in de Raad van Bestuur van Fluxys zetelen. Ook de federale overheid heeft niet enkel via de FPIM 3,44% van de aandelen van Fluxys in handen, maar ze bezit ook een "gouden aandeel" – iets wat haar in bepaalde beslissingen een unieke macht geeft. De federale regering vaardigt ook twee vertegenwoordigers af naar de raad van bestuur. Fluxys is beslist geen doodnormaal privébedrijf dat niets met de politiek te maken heeft!

Tot slot klopt het absoluut niet dat Fluxys geen ambitie zou hebben om achter de schermen politiek beleid te beïnvloeden via overleg met politici. Dat Pascal De Buck, CEO van Fluxys, op het Wereld Economisch Forum in Davos [pinten](#) tapt met premier De Croo en Bill Gates in het Belgium House doet een zeer nauwe band vermoeden. [Verslagen](#) die we via openbaarheid van bestuur konden opvragen bij de Europese ombudsman, bevestigen dat Fluxys actief in gesprek gaat met politici om het beleid in een bepaalde richting te sturen.

Het is dus niet de vraag of het management van het bedrijf de politiek stuurt, maar over welke dossiers ze kiest om dat te doen, en over welke niet. Voorlopig blijkt het bedrijf de politiek vooral te beïnvloeden als het ten dienste staat van haar eigen expansieplannen. Het wordt hoog tijd dat Fluxys haar bevoorrechte connecties met de federale overheid inzet om mensenrechtenschendingen die gelinkt zijn de activiteiten van het bedrijf te stoppen.

Mythe #6 – “Moest het overslagcontract met Yamal LNG stopgezet worden, dan brengen we de energiebevoorrading van ons en onze buurlanden in het gedrang.

Hoewel dit argument wel werkt om schrik aan te jagen en de publieke opinie te bespelen, is ook deze stelling fout. Het 20-jarencontract dat Fluxys met Yamal LNG afsloot is een overslag-contract. Het LNG wordt met speciale ijsbreek-LNG-tankers uit Noord-Rusland aangevoerd, en wordt in Zeebrugge overgeladen op een conventionele LNG-tanker. Dat gas wordt dus niet geïmporteerd, want de schepen die de lading hebben overgenomen verlaten ons land opnieuw. 93% van het Russisch vloeibaar gas dat onze haven op deze manier passeert, wordt naar andere continenten geëxporteerd, hoofdzakelijk naar China. Het resterende volume dat (via andere havens, vnl. via Frankrijk en Spanje) wel in het Europese leidingennetwerk geïnjecteerd wordt, stelt minder dan één duizendste van de Europese gasvraag voor. De bijdrage aan de Europese bevoorradingszekerheid is dus verwaarloosbaar.

Los van dit 20-jarencontract, waarvan Rusland afhankelijk is om haar LNG uit Yamal op een efficiënte manier naar bestemmingen buiten Europa te krijgen, importeert Europa sinds de Russische invasie ook steeds meer gas. België, Spanje en Frankrijk namen in 2023 tezamen zo'n 80% van de Europese import van Russisch LNG voor hun rekening. [Hoewel deze import dus wel in Europa geconsumeerd wordt, berekende de denktank Breughel dat we ook deze LNG-stroom niet nodig hebben om de Europese energienoden te dekken.](#)

Maar, bottom-line: het gas dat op basis van 20-jarencontract in grote volumes in de haven van Zeebrugge passeert, heeft nagenoeg niets te maken met de Europese energiebevoorrading. Stellen dat dat wel zo is, is pure desinformatie.

Mythe #7 - “Als wij stoppen met Russisch gas door te voeren, zou dat geen enkel effect hebben op Rusland: dezelfde volumes LNG zouden dan gewoon door andere Europese havens worden doorgevoerd.”

Dat klopt niet. Zoals Pascal De Buck (CEO van Fluxys Belgium) bij de aanvang van de overslag van Russisch gas [in 2020 zei](#): “De terminal [nvdr: van Fluxys in Zeebrugge] is nu ook een volwaardige schakel in de logistieke keten voor de wereldwijde levering van LNG vanaf de Yamal-productieterminal in Siberië”. Dat er tussen de ondertekening van het contract in 2015 en de eerste overslag-activiteit in december 2019 meer dan vier jaar voorbijgingen, heeft o.a. te maken met de arbeidsintensieve bouw van de infrastructuur die nodig is om LNG in dergelijke volumes over te kunnen slaan (het contract met Yamal LNG voorziet tot 8 miljard kubieke meter overgeslaan gas per jaar).

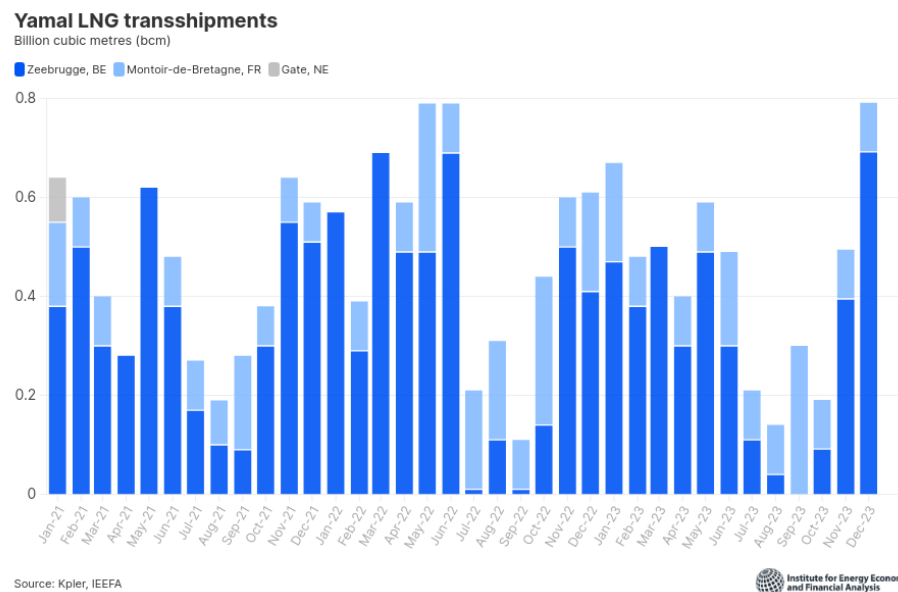
Waarom is de Zeebrugse schakel zo cruciaal voor Rusland? Om het LNG uit de haven Sabetta in Noord-Rusland weg te krijgen, zijn speciale ijsbreekschepen nodig. Rusland beschikt slechts over 15 van deze zeer dure schepen. De vaartijd in wintermaanden tussen Sabetta en China is ongeveer 34 dagen. Om efficiënt gebruik te maken van de 15 ijsbreekschepen, wordt het LNG overgeslaan in Zeebrugge, dat slechts 8 dagen varen is vanuit Sabetta. Met conventionele schepen wordt het LNG dan wereldwijd verscheept, voornamelijk naar China. Op deze manier kunnen grote volumes LNG uit Noord-Rusland geëxporteerd worden. Als Rusland geen toegang heeft tot terminals in Europa waar het haar LNG kan overslaan, kan Yamal LNG slechts een fractie van haar productie effectief exporteren naar bestemmingen buiten Europa. Het is net daarom, dat het ontzeggen van de Russische toegang tot de Europese overslagfaciliteiten een grote financiële impact heeft op Yamal LNG, en dus op de Russische oorlogskas.

Kunnen andere Europese havens deze overslag zomaar overnemen, moest enkel de toegang tot de Belgische overslaginfrastructuur ontzegd worden? Dat is heel onwaarschijnlijk. Er zijn slechts 5 landen die over de nodige infrastructuur beschikken: de UK, Nederland, België, Frankrijk en Spanje. In de UK en Nederland zijn Russische LNG-tankers niet meer welkom om gas over te slaan, net omwille van de grote winsten die de Russische gasindustrie (en dus het Kremlin) daarop maakt.

Omwille van het 20-jarencontract is België veruit de grootste doorvoerder van Russisch LNG: 72% van alle Russisch LNG dat in 2023 in Europa werd overgeslaan, werd door Fluxys in Zeebrugge overgeslaan. De resterende 28% werd in Montoir-de-Bretagne in Frankrijk overgeslaan.

Om twee redenen is het onwaarschijnlijk dat Frankrijk en Spanje de in Zeebrugge overgeslane volumes volledig zouden overnemen:

- Die volumes zijn enorm (zie grafiek)
- België heeft veruit de grootste overslagcapaciteit: Fluxys kan in Zeebrugge 14.000 kubieke meter LNG per uur overladen. In Spanje kan 10.000 kubieke meter LNG per uur verwerkt

worden. In Frankrijk slechts 5.000. Dat heeft natuurlijk alles te maken met de infrastructuur die in België speciaal voor de Russische LNG-industrie gebouwd is. De Spaanse en Franse LNG-terminals zijn niet voorzien op de overslag van LNG in deze volumes.

Moesten ook Frankrijk en Spanje een verbod op de overslag van Russisch LNG instellen, zou dat uiteraard de grootste impact hebben. Een unilateraal verbod op Belgisch niveau zou omwille van bovenstaande echter ook al een enorme impact hebben op de capaciteit van Rusland om LNG uit Sabetta te kunnen exporteren. Aangezien de Russische staatskas in 2023 naar schatting 800 miljoen euro aan belastingsgeld ontving dankzij het in Zeebrugge verwerkte LNG, zal een eenzijdige beslissing van België voelbaar zijn tot in het Kremlin!

Mythe #8 - “Zelfs al zou België de overslag van Russisch LNG willen verbieden, zijn er geen legale opties om dat te doen.”

Gelukkig zijn er verschillende opties om de overslag van Russisch LNG een halt toe te roepen. Het klopt dat Fluxys door twee elementen gebonden is, die het voor het bedrijf moeilijk maken om eigenhandig de toegang tot de haven te ontzeggen. Enerzijds is het bedrijf gebonden aan het 20-jarencontract dat ondertekend in 2015 ondertekend werd. Zoals we onder mythe#3 reeds aanhaalden, maakt een beslissing van de federale regering om

overslag van Russisch LNG te verbieden het mogelijk om dat contract op te schorten zonder een schadeclaim te moeten betalen.

Anderzijds is Fluxys gebonden door het non-discriminatieprincipe dat ingeschreven is in de gaswet. Dat komt omdat Fluxys de enige dienstverlener is op vlak van overslag en hervergassing van LNG in België, en dus een monopolitiepositie heeft. Het non-discriminatieprincipe werd o.a. in het leven geroepen om misbruik van de macht die uit deze monopolitiepositie voortvloeit te vermijden. Fluxys en de federale overheid verwijzen naar dat non-discriminatieprincipe om te stellen dat ze onmogelijk Russische tankers kunnen weigeren.

Non-discriminatie betekent dat men gelijke situaties gelijk moet behandelen. Men kan met andere woorden wel ongelijk behandelen als er objectieve redenen voorhanden zijn op basis waarvan men legitiem een verschil kan maken. Momenteel worden zulke objectieve redenen eerder technisch ingevuld (samenstelling of kwaliteit van het gas, naleving veiligheidsnormen, ...), maar op zich kan het respect voor mensenrechten en milieu in de waardeketen ook geobjectiveerd worden. Dit laatste gebeurt nu al deels in de wetgeving m.b.t. openbare aanbestedingen en dit is ook waar de in ontwikkeling zijnde due diligence- of zorgplichtwetgeving om draait. Door duidelijke schendingen van mensenrechten en internationaal humanitair recht in de waardeketen van klanten expliciet op te nemen als een objectief criteria waaraan voldaan moet zijn om toegang te krijgen tot de LNG-faciliteiten, kunnen onder andere Russische LNG-tankers geweerd worden uit onze haven. Dit veronderstelt een aanpassing van de door de CREG vastgelegde gedragscode waar Fluxys zich aan te houden heeft, of een aanpassing van de gaswet. Zowel de CREG als de Minister van Energie kunnen dus handelen. Hoe zit dat precies in elkaar? [Je leest het hier.](#)

Ook sancties op Europees niveau kunnen soelaas bieden. Deze kunnen perfect een onderscheid maken tussen enerzijds de overslag van Russisch LNG, en anderzijds de import van Russisch LNG. Deze twee activiteiten moeten dus niet noodzakelijk op hetzelfde moment aangepakt worden. Ondanks het feit dat het overgrote deel van het Russische LNG dat in Europa overgeslaan wordt in België verwerkt wordt, heeft de federale regering hier in de onderhandelingen over de afgelopen 12 Europese sanctiepakketten nooit voor gepleit. Het wordt dan ook dringend tijd dat België een duidelijk standpunt inneemt, en actief meewerkt aan Europese afspraken over een verbod op de overslag van Russisch LNG. Hoe die sancties er concreet kunnen uitzien, [lees je hier.](#)

Tenslotte kunnen lidstaten binnenkort ook zelf beslissen om Russische en Wit-Russische LNG-tankers toegang te weigeren tot hun respectievelijke LNG-terminals. “*Member States will have the possibility to take proportionate measures to temporarily restrict gas supplies including LNG from Russia and Belarus.*”, zo staat geschreven in het “[proposal for a regulation on the internal markets for renewable and natural gases and for hydrogen](#)”, waarover het Europees Parlement en de Europese Raad op 8 december 2023 een voorlopig akkoord bereikten. Dit voorlopig akkoord moet nu enkel nog goedgekeurd worden door het Europees Parlement en de Europese Raad, waarna het geïmplementeerd kan worden.

Klimaatminister van Finland [Kai Mykkanen](#) verklaarde op 5 januari 2024 reeds dat het land geen Russisch LNG meer zal importeren, éénmaal bovenstaande regulatie goedgekeurd wordt. Toen [Minister van Energie Tinne Van der Straeten](#) op 22 januari 2024 tijdens een vergadering van de Europese energiecommissie gevraagd werd of België ook van plan is gebruik te maken van deze optie antwoorde deze ontwijkend: *“it is not entirely clear if we can work with that”*. Ook op dit vlak kan onze Minister van Energie dus véél meer doen, en een duidelijk engagement uitspreken om komaf te maken met het speizen van de Russische oorlogskas.

Zoals hierboven vermeld: idealiter wordt een multilaterale afspraak gemaakt tussen België, Frankrijk en Spanje, waardoor Rusland geen enkele optie meer heeft om LNG over te slaan in Europa. Zoals we onder mythe #6 zagen, zal ook een unilateraal verbod van België al een merkbare impact hebben op de geldstroom naar het Kremlin. Er zijn dus geen redenen om langer te wachten. Stop Russian LNG! Stop Fuelling War!